

Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2017-3214
Den 01. april 2017

Miljø- og fødevarerministerens besvarelse af spørgsmål nr. 567 (MOF alm. del) stillet 17. marts 2017 efter ønske fra Trine Torp (SF).

Spørgsmål nr. 567

"Vil ministeren redegøre for status for arbejdet med at finde årsag til den omfattende pludselige bidød de seneste år og herunder besvare følgende spørgsmål:"

- 1) "Hvilken rolle spiller mideangreb og de kemiske midler, der anbefales og anvendes for at komme mideangreb til livs?"
- 2) "Hvilke rolle antages pesticider at spille, og er der aktivstoffer og midler, som er under særlig mistanke?"
- 3) Forelægger der undersøgelser af et mere kompliceret samspil mellem disse faktorer og coctail-effekter fra flere kemikalier?"
- 4) "Har forekomsten af pludselig bidød i Danmark andre årsager sammenlignet med andre steder i Europa eller på andre kontinenter?"
- 5) "Er der konstateret lignende tilfælde af pludselig bidød blandt vilde arter?"
- 6) "Er der konstateret en direkte eller indirekte effekt af den pludselige bidød hos avlede bier blandt vilde biarter – f.eks. øget udbredelse af vilde biarter, der ikke længere oplever konkurrence fra kommerciel biavl?"
- 7) "Hvad kan ministeren oplyse om internationalt samarbejde for at finde årsagen til den pludselige bidød f.eks. i EU og FN?"

Svar

"Jeg har forelagt spørgsmål 567, for Landbrugs- og Fiskeristyrelsen og Miljøstyrelsen, som også har indhentet bidrag hos Aarhus Universitet DCA til besvarelsen. Det oplyses at:

'Bidød' er forårsaget af et samspil mellem forskellige stressfaktorer for bierne. Generelt sker der hvert år efter en vinter et bitab på mellem 10 – 15 procent i Danmark dog med enkelt udsving, senest i 2008, da dødeligheden var højere. Det er Danmarks Biavlerforening, der årligt opgør vinterdødeligheden blandt sine medlemmer. Tilsvarende gennemsnitlige tab er opgjort i de øvrige lande i Skandinavien og i Baltikum fra vinteren 2015/2016. Bitabet for vinteren 2016/2017 er endnu ikke opgjort."

Svar på 1. underspørgsmål

"Varroamider spiller en væsentlig rolle for bitab. Miderne opformerer sig på biernes yngel og fortsætter med at snylte på de voksne bier. Udover varroamidernes direkte effekt på bierne, overfører de også virus mellem bierne. Der er blandt europæiske forskere, bl.a. i EU-netværket 'COLOSS', konsensus om, at det er mest sandsynligt, at alvorlige virusinfektioner, som overføres af varroamider, er langt den hyppigste kausale årsag til 'bidød' i Europa og Danmark. Denne konsensus bygger på, at

symptomerne på 'bidød' svarer til symptomerne på ikke-akut dødelige infektioner af paralysevirus. Videre er der altid indikatorer på meget høje infektionsrater af varroamider i bifamilier, der angiveligt har været udsat for 'bidød'. Derfor jo flere varroamider, der er i en bifamilie, jo større er risikoen for, at bifamilien går tabt. En stor opformering af varroamider betyder, at varroamider hyppigt skifter vært fra syge til raske bier og dermed overfører vira til stadig flere bier. Den kolde sommer i 2016 betød, at mange bier havde en dårlig ernæringstilstand og derfor var svage. Det spiller også en rolle både i forhold til biernes immunforsvar og varroamidens udvikling.

I Danmark bliver der hovedsageligt anvendt fire midler til bekæmpelse af varroamider. Blandt de organiske syrer, bliver mælkesyre relativt sjældent anvendt, mens anvendelse af myresyre og oxalsyre er mere udbredt. Endvidere bliver det godkendte thymolprodukt Apiguard anvendt af relativt få biavlere.

Varroamider kan ikke udryddes, men med rettidig bekæmpelse kan varroamiderne holdes under skadetærsklen. Derfor er biavlernes behandling af varroamider af afgørende betydning for bifamiliernes overlevelse."

Svar på 2. underspørgsmål

"Som nævnt ovenfor antages pesticider ikke at spille en væsentlig rolle for 'bidød' i Danmark.

Før godkendelse af pesticider i Danmark gennemgår midlerne en grundig risikovurdering i forhold til honningbier som følger gældende fælleseuropæiske retningslinjer og reguleringer. Pesticider godkendes kun, hvis der kan vises sikker anvendelse af midlerne i forhold til bl.a. bier.

Specielt for aktivstofferne imidacloprid, clothianidin og thiamethoxam, kaldet neonicotinoider, er der blevet indført skærper af godkendelserne (Kommisionens ændringsdirektiv nr. 21/2010/EU og gennemførelsesforordning (EU) nr. 485/2013). Hvorefter anvendelse af disse stoffer i afgrøder, der er nektar- eller pollenkilder for bier, er blevet forbudt. Der er således fastsat passende risikobegrænsende foranstaltninger ved anvendelse af aktivstofferne i øvrige afgrøder."

Svar på 3. underspørgsmål

"Se ovenstående svar i forhold til samspil mellem forskellige faktorer. I forhold til coctail-effekter af pesticider overfor bier er det kun dokumenteret for gruppen af ergosterole-biosyntese hæmmere (som findes i visse svampemidler) og pyrethroidet lambda-cyhalothrin (som findes i visse insektmidler). Når honningbier rammes af begge stoffer øges giftigheden af lambda-cyhalothrin 16 gange. Der er ikke dokumenteret andre eksempler på cocktail-effekter forårsaget af pesticider eller andre kemikalier, som bier måtte blive udsat for. For at undgå risiko for bier er pesticider med lambda-cyhalothrin mærket med følgende advarselssætning: 'Farligt for bier - for at beskytte bier og andre bestøvende insekter må dette produkt ikke anvendes i blomstrende raps, rybs og sennep i biernes flyvetid fra kl. 03 til kl. 21.' "

Svar på 4. underspørgsmål

"Forekomsten af 'bidød' i Danmark skyldes formentlig skadegørere og sygdomme, men også forringede fourageringsmuligheder kan måske også spille en rolle på nogle lokaliteter og tidspunkter af året. Det er det samme billede som ses andre steder i Europa. De komplekse sammenhænge mellem virus sygdomme, varroamide angreb og biernes ernæringstilstand, kan i enkelte år føre til væsentlig forværret tilstand hos bierne. I Danmark er det specielt bekæmpelse af varroamider, der er udfordringen, og deres overførsel af virussygdomme."

Svar på 5. underspørgsmål

"Der er ikke dokumenteret noget sådant, fordi der ikke er systematisk kontrol med de vilde bier"

Svar på 6. underspørgsmål

”Der er observeret enkelte nye arter af bier i Danmark i de senere år. Det må antages, at det skyldes klimaændringer og naturlig indvandring. Generelt er de vilde bier tilsvarende presset som honningbier, især på grund af ringe fødegrundlag og manglende redesteder, som følge af strukturudviklingen i landbruget. Der er i England rapporteret om forekomst af virustyper i vilde bier, som tidligere kun er kendt fra honningbier. Det er dog ikke klart om, der er tale om spredning af sygdom fra honningbier til andre bier, eller om der er tale om hvilende infektion hos de vilde bier. Overførsel af virus kan finde sted, når forskellige biarter besøger samme blomst, men der mangler dokumentation for, at det udløser en aktiv infektion med symptomer til følge.”

Svar på 7. underspørgsmål

”Der er flere internationale samarbejdsprojekter omhandlende bidød. Her kan nævnes:

- SmartBees, et EU program omkring varroatolerance i forhold til at finde gener for tolerance og derved bevaring af honningbier. Aarhus Universitet deltager.
- SUPER-B - Sustainable Pollination in Europe: COST action i samarbejde med FAO om bestøver krisen. Aarhus Universitet deltager.
- Epilobee netværk mellem reference laboratorier i EU for honningbi sundhed. Aarhus Universitet deltager.
- COLOSS – Prevention of honey bee COLony LOSSes: Et internationalt netværk, der arbejder for at forhindre og undersøge tab i honningbier. Aarhus Universitet og Danmarks Biavlerforening er aktive deltagere.
- Must-B-Model team. Aarhus Universitet arbejder for den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) med at underbygge en model til undersøgelse af sammenhænge mellem pesticider og bidød.
- STEP - Status and Trends of European Pollinators under EU og FAO. Aarhus Universitet deltager.
- International Commission for Plant-Pollinator Relationships (ICPPR). Miljøstyrelsen er observatør i arbejdsgruppe vedr. udvikling af protokoller for pesticid tests på vilde bier.”